

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2004 Julkaistu Helsingissä 31 päivänä joulukuuta 2004 N:o 1287—1293

SISÄLLYS

N:o		Sivu
1287	Laki siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan	3611
1288	Laki tuloverolain 76 §:n muuttamisesta	3616
1289	Laki kuntien valtionosuuslain 30 §:n muuttamisesta	3617
1290	Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 ja 45 b §:n muuttamisesta	3618
1291	Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	3619
1292	Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta	3621
1293	Laki maakaasumarkkinalain muuttamisesta	3622

N:o 1287

L a k i

siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on tukea Suomen osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan:

1) konfliktien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, niistä aiheutuneiden tuhojen korjaamiseksi ja yhteiskunnan häiriöttömän toiminnan palauttamiseksi;

2) suuronnettomuuden tai luonnonkatastrofin aiheuttamien tuhojen lieventämiseksi; ja

3) Euroopan unionin ja kansainvälisten järjestöjen kriisinhallintavalmiuksien kehittämiseksi.

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään:

1) siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan ulkomailla;

2) kriisinhallintaan osallistumisen edellyttämistä kotimaan valmiuksista sekä niiden ylläpitämisestä ja kehittämisestä; ja

3) kriisinhallintaan ulkomailla osallistuvan siviilihenkilöstön oikeuksista ja velvollisuuksista.

HE 206/2004
HaVM 26/2004
EV 245/2004

Tämä laki koskee lisäksi pelastuslain (468/2003) 49 §:ssä tarkoitettua humanitaarista apua. Se ei koske muuta humanitaarista apua, kehitysyhteistyötä tai varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahamomentilta rahoitettua muuta toimintaa, sotilaallista kriisinhallintaa tai muuta rauhanturvaamislaissa (514/1984) tarkoitettua toimintaa.

3 §

Toimialajako

Ulkoasiainministeriö käsittelee siviilihenkilöstön osallistumista kriisinhallintaan koskevat asiat.

Sisäasiainministeriö käsittelee kotimaan valmiuksia koskevat asiat, sekä asiat, jotka koskevat pelastustoimen alaan kuuluvan avun antamista pelastuslain 49 §:n nojalla.

4 §

Kotimaan valmiudet

Kotimaan valmiuksiin kuuluvat:

- 1) kriisinhallintaan ulkomaille lähetettävän siviilihenkilöstön rekrytointivalmiudet;
- 2) materiaaliset ja logistiset valmiudet;
- 3) siviilihenkilöstön kriisinhallintakoulutuksen järjestäminen;
- 4) edellä 1—3 kohdassa mainittujen asioiden valmistelun yhteensovittaminen eri hallinnon aloilla; ja
- 5) yhteistoiminta kansalaisjärjestöjen kanssa edellä 1—3 kohdassa mainittujen asioiden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.

2 luku

Palvelussuhteessa olevan oikeudet ja velvollisuudet

5 §

Julkisoikeudellinen palvelussuhde

Kriisinhallintaan ulkomailta osallistuva henkilö on määräaikaisessa julkisoikeudelli-

sessä palvelussuhteessa valtioon, jota työnantajana edustaa sisäasiainministeriö. Valtio-työnantajaa edustaa kuitenkin ulkoasiainministeriö, jos se on ulko- ja turvallisuuspoliittisesti tarkoituksenmukaista.

Palvelussuhteessa olevan henkilön oikeuksista ja velvollisuuksista on voimassa, mitä tässä laissa säädetään. Muutoin palvelussuhteessa olevan henkilön oikeudellisesta asemasta säädetään valtion virkamieslaissa (750/1994).

Tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen ehtoista ei voida määrätä virkaehtosopimuksella, ellei tässä laissa toisin säädetä.

6 §

Palvelussuhteessa olevan henkilön asema

Palvelussuhteeseen otettu henkilö on palvelussuhteen ajan toiminnallisesti Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanijan alainen.

7 §

Virkavapaus ja työ- tai virkasuhteen jatkuminen

Valtion palveluksessa olevalle henkilölle on myönnettävä palkatonta virkavapautta tai vapautusta työstä tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen ajaksi.

Työ- tai virkasuhdetta, joka tässä laissa tarkoitettuun palvelussuhteeseen nimitettävällä tuolloin on, ei hänen työnantajansa saa tämän palvelussuhteen takia päättää eikä sen aikana irtisanoa.

Palvelussuhteen päätyttyä tai keskeydyttyä henkilö on otettava jälleen aikaisempaan tai siihen rinnastettavaan työhön noudattaen soveltuvin osin, mitä palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- tai virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (570/1961) säädetään.

8 §

Lomakorvaus

Muulle kuin 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulle henkilölle suoritetaan tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen päättyessä lomakor-

vausta siten kuin vuosilomalaissa (272/1973) säädetään.

9 §

Perhevapaat ja sairausloma

Palvelussuhteessa olevan henkilön oikeus sairauslomaan ja sairausloman ajan palkkaan sekä lapsen syntymään ja hoitoon liittyviin poissaoloihin määräytyy valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaisesti.

10 §

Ryhmähenkivakuutus

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olleen henkilön kuoltua maksetaan ryhmähenkivakuutusta vastaavaa taloudellista tukea siten kuin siitä on sovittu valtion virka- ja työehtosopimuksessa ryhmähenkivakuutusta vastaavasta edusta.

Jos tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olleen henkilön kuoltua hänen oikeudenomistajillaan on oikeus Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanijan saman palvelussuhteen perusteella kuolemantapauksen johdosta maksamaan korvaukseen, 1 momentissa tarkoitettua tukea maksetaan vain siltä osin kuin se on kyseistä korvausta suurempi.

Tuen myöntää ja maksaa hakemuksesta Valtiokonttori noudattaen soveltuvin osin valtion palveluksessa olleen henkilön kuoltua suoritettavan taloudellisen tuen myöntämistä ja maksamisesta voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä.

11 §

Eläkeoikeus

Tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen tuottamasta eläkeoikeudesta säädetään valtion eläkelaisissa (280/1966) ja valtion perhe-eläkelaisissa (774/1968).

Jos edunsaaja on tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen alkaessa ja päättyessä valtion eläkelain 8 §:n 4 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettussa palveluksessa, ja palvelussuh-

teen aikana virkavapaalla tai vapautettuna kyseisestä palveluksesta, voidaan tässä laissa tarkoitettu palvelus ottaa huomioon valtion eläkelain 10 §:n 3 momentin mukaisesti kyseisen edunsaajan eläkettä määrättäessä.

12 §

Yleinen eroamisikä

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa ei sovelleta valtion virkamieslain mukaista yleistä eroamisikää.

13 §

Peruspalkka

Palvelussuhteeseen otetun henkilön peruspalkka määräytyy tehtävän vaativuuteen perustuvan palkkaluokan mukaisesti.

Palkkaluokista säädetään sisäasiainministeriön asetuksella.

14 §

Olosuhdekorvaus

Palvelussuhteeseen otetulle henkilölle maksetaan erityisten kustannusten ja elanto-kustannusten lisäyksen kattamiseksi olosuhdekorvausta, jollei Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanijan maksama päiväraha tai muu korvaus kata sitä.

Olosuhdekorvauksen määrästä säädetään sisäasiainministeriön asetuksella.

15 §

Eräiden kustannusten korvaaminen

Palvelussuhteeseen otetulle henkilölle korvataan tehtävien hoitamisesta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset, jollei Euroopan unionin, kansainvälisen järjestön tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanijan maksama korvaus kata niitä.

Kustannusten korvaamisessa noudatettava menettelystä säädetään sisäasiainministeriön asetuksella.

16 §

Palvelussuhteen päättäminen

Sen lisäksi, mitä valtion virkamieslaissa säädetään virkasuhteen päättämisestä, tässä laissa tarkoitettu palvelussuhde voidaan irtisanoa, jos tehtävä, johon henkilö on asetettu, lakkaa.

3 luku

Asiantuntijarekisteri

17 §

Rekisterin käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä

Asiantuntijarekisteri on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri.

Rekisteriin talletettuja tietoja voidaan käyttää rekrytoitaessa henkilöitä tässä laissa tarkoitettuun kriisinhallintaan.

Rekisterinpitäjänä on sisäasiainministeriö.

18 §

Tietolähteet ja tietosisältö

Henkilö voi rekisteröityä ja tallettaa asiantuntijanrekisteriin:

- 1) nimensä, syntymäaikansa ja yhteystietonsa;
- 2) tietoja koulutuksestaan;
- 3) tietoja työkokemuksestaan;
- 4) tietoja siitä, minkälaisista tehtävistä hän on kiinnostunut; ja
- 5) oman arvion terveydentilansa riittäväyydestä kyseisiin tehtäviin.

Rekisterinpitäjä ei ole vastuussa rekisteriin talletettujen 1 momentissa mainittujen tietojen oikeellisuudesta. Rekisteriin ilmoitetut tiedot voidaan tarkistaa rekisteröidyn suostumuksella hänen ilmoittamastaan tietolähteestä.

Rekisterinpitäjä voi tallettaa rekisteriin tiedon henkilön osallistumisesta sisäasiainministeriön järjestämään kriisinhallintakoulutukseen, tässä laissa tarkoitetun palvelussuhteen alkamis- ja päättymisajankohdasta sekä henkilön tehtävästä ja toimipaikasta palvelussuhteen aikana.

19 §

Tietojen luovuttaminen

Asiantuntijarekisterissä olevia tarpeellisia tietoja voidaan luovuttaa rekrytointitarkoituksessa, myös teknisen käyttöyhteyden avulla, ulkoasiainministeriölle, Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanijalle.

20 §

Tietojen säilytysaika

Asiantuntijarekisteriin talletetut tiedot poistetaan kahden vuoden kuluttua rekisteröitymisestä, jollei henkilö halua, että häntä koskevat tiedot poistetaan aikaisemmin.

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olevan tai olleen henkilön tietoja säilytetään rekisterissä kuitenkin kahden vuoden ajan viimeisen palvelussuhteen päättymisen jälkeen.

Rekisterinpitäjällä on oikeus poistaa rekisteriin talletetut tiedot, jos niistä ei käy esille tiedot tallettaneen henkilön yhteystiedot tai tiedot ovat ilmeisen virheellisiä.

21 §

Muu tietojen käsittely

Muilta osin tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

4 luku

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

22 §

Muiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettussa palvelussuhteessa olevien henkilöiden oikeudesta tapaturmakorvaukseen on voimassa, mitä valtion virkamiesten tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (449/1990) ja ammattitautilaissa (1343/1988) säädetään.

23 §

Voimaantulo

Tämän lain 2 luvun säännöksiä sovelletaan palvelussuhteessa, johon henkilö on nimitetty lain voimaantulon jälkeen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
mikuuta 2005.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*

N:o 1288

L a k i

tuloverolain 76 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 76 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1465/1994, 1549/1995, 431/1996 ja 1026/2002, uusi 3 a kohta seuraavasti:

76 §

Eräät ulkomailla työskentelyyn liittyvät verovapaat korvaukset

Veronalaista tuloa ei ole:

3 a) korvaus, jonka Euroopan unioni, kansainvälinen järjestö, Suomen valtio tai kriisinhallintaoperaation toimeenpanija mak-

saa erityisten kustannusten ja elantokustannusten lisäyksen kattamiseksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa (1287/2004) tarkoitetussa palvelusuhteessa olevalle henkilölle;

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*

N:o 1289

L a k i

kuntien valtionosuuslain 30 §:n muuttamisesta

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 30 §, sellaisena kuin se on laissa 1360/2001, seuraavasti:

30 §

*Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon
tarkistus vuonna 2005*

Sen estämättä, mitä 3 §:n 4 kohdassa ja 6 §:n 2 momentissa säädetään, vuoden 2005 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että vuosien 2005—2008 valtionosuuksiin lisätään tai niistä vähennetään kunakin vuonna osa kustannustenjaon tarkistuksen kokonaismäärästä siten kuin sosiaali- ja tervey-

denhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetussa laissa (733/1992), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (635/1998) sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 1290

L a k i**sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 18 ja 45 b §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollosta suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (733/1992) 18 §:n 1 momentti ja 45 b §,
 sellaisina kuin ne ovat, 18 §:n 1 momentti laissa 1224/2003 ja 45 b § laissa 1409/2001, seuraavasti:

18 §*Kustannustenjaon säilyttäminen*

Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset jakautuvat kuntien ja valtion kesken siten, että kuntien osuus tämän lain mukaan määräytyvistä kustannuksista on 67,01 prosenttia ja valtion osuus 32,99 prosenttia. Jos vuotuinen kustannustason muutos on kuntien valtionosuuslain 3 §:n 2 kohdan perusteella päätetty joinakin vuosina ottaa huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan tämä huomioon valtion ja kuntien välisessä kustannustenjaossa siten, että valtion osuus pienenee asianomaisten vuosien alennettua kustannustason tarkistusta vastaavasti.

45 b §*Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus vuonna 2005*

Sen estämättä, mitä 18 §:n 3 momentissa säädetään, vuoden 2005 kustannustenjaon tarkistus toteutetaan siten, että valtionosuuksiin lisätään 100 miljoonaa euroa vuonna 2005 ja lisäksi 63 miljoonaa euroa sekä vuonna 2006 että vuonna 2007. Loppuosa kustannustenjaon tarkistuksen määrästä lisätään vuoden 2008 valtionosuuksiin.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 1291

L a k i**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annettuun lakiin (635/1998) uusi 23 b ja 24 a § seuraavasti:

23 b §*Opetustoimen yksikköhintojen laskeminen vuosina 2005—2007*

Sen estämättä, mitä edellä tässä luvussa säädetään keskimääräisten yksikköhintojen ja yksikköhintojen laskemisesta sekä kuntien valtionosuuslain 6 §:n 2 momentissa kustannustenjaon tarkistuksesta, vuosien 2005—2007 keskimääräiset yksikköhinnat ja yksikköhinnat lasketaan siten kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään.

Vuoden 2003 valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella oppilasta, opiskelijaa tai opetustuntia kohti eri koulutusmuodoille vuodelle 2005 laskettavia keskimääräisiä yksikköhintoja verrataan vuodelle 2004 vahvistettujen keskimääräisten yksikköhintojen perusteella vuodelle 2005 laskettaviin keskimääräisiin yksikköhintoihin. Tästä erotuksesta otetaan vuoden 2005 keskimääräisissä yksikköhinnoissa huomioon 27 prosenttia ja 44 prosenttia vuonna 2006. Laskettaessa keskimääräisiä yksikköhintoja vuodelle 2007 vuoden 2005 valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella näistä kustannuksista

vähennetään tai niihin lisätään euromäärä, joka on 39 prosenttia edellä tarkoitettusta erotuksesta.

Muilta osin tässä pykälässä tarkoitettut keskimääräiset yksikköhinnat ja yksikköhinnat lasketaan ja määrätään vuosille 2005—2007 siten kuin tässä laissa säädetään.

4 luku**Kulttuuritoimen yksikköhinnat****24 a §***Kirjaston yksikköhintojen laskeminen vuosina 2005—2007*

Sen estämättä, mitä 16 ja 24 §:ssä säädetään keskimääräisen yksikköhinnan ja yksikköhintojen laskemisesta sekä kuntien valtionosuuslain 6 §:n 2 momentissa kustannustenjaon tarkistuksesta, kirjaston vuosien 2005—2007 keskimääräiset yksikköhinnat ja yksikköhinnat lasketaan siten kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään.

Vuonna 2003 kirjastojen ylläpidosta aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustan-

HE 181/2004
 HaVM 23/2004
 EV 224/2004

2 440201/191

nusten perusteella vuodelle 2005 laskettavaa keskimääräistä yksikköhintaa verrataan vuodelle 2004 vahvistetun keskimääräisen yksikköhinnan perusteella vuodelle 2005 laskettavaan keskimääräiseen yksikköhintaan. Tästä erotuksesta otetaan vuoden 2005 keskimääräisessä yksikkö hinnassa huomioon 27 prosenttia ja 44 prosenttia vuonna 2006. Laskettaessa keskimääräistä yksikköhintaa vuodelle 2007 vuoden 2005 valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella näistä kustannuksista vähennetään tai niihin lisätään

euromäärä, joka on 39 prosenttia edellä tarkoitettusta erotuksesta.

Muilta osin tässä pykälässä tarkoitettut keskimääräiset yksikköhinnat ja yksikköhinnat lasketaan ja määrätään vuosille 2005—2007 siten kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 1292

L a k i**vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vapaasta sivistystyöstä 21 päivänä elokuuta 1998 annettuun lakiin (632/1998) uusi
 11 a § seuraavasti:

11 a §

Vapaan sivistystyön yksikköhintojen laskemisen vuosina 2005—2007

Sen estämättä, mitä 11 §:ssä säädetään yksikköhintojen laskemisesta joka toinen vuosi edeltäneenä vuonna aiheutuneiden käyttökustannusten perusteella, vapaan sivistystyön vuosien 2005—2007 yksikköhinnat lasketaan siten kuin jäljempänä tässä pykälässä säädetään.

Vuoden 2003 vapaan sivistystyön eri toimintojen kustannusten perusteella vuodelle 2005 laskettavia yksikköhintoja verrataan eri toimintoja varten vuodelle 2004 vahvistettujen yksikköhintojen perusteella vuodelle 2005 laskettaviin yksikköhintoihin. Tästä erotuksesta otetaan vuoden 2005 yksikköhinnoissa huomioon 27 prosenttia ja 44 prosenttia vuonna 2006. Laskettaessa yksikköhintoja

vuodelle 2007 vuonna 2005 toteutuneiden kustannusten perusteella näistä kustannuksista vähennetään tai niihin lisätään euromäärä, joka on 39 prosenttia edellä tarkoitettusta erotuksesta.

Jos vuotuinen kustannustason muutos on joinakin vuosina otettu huomioon vähemmästä kuin täydestä määrästä, otetaan muutokset 1 momentissa tarkoitettussa kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon enintään päätetyn suuruisina.

Muilta osin 1 momentissa tarkoitettut yksikköhinnat lasketaan ja määrätään kuten tässä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

L a k i**maakaasumarkkinalain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä toukokuuta 2000 annetun maakaasumarkkinalain (508/2000) 9 luvun 6 §,

muutetaan 2 luvun 9 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 4 a §, 4 lukuun uusi 7 §, 7 luvun 1 §:ään uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 1 a—1 d ja 2 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 7 lukuun uusi 7 § sekä 9 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Tätä lakia sovelletaan myös biokaasuun, biomassasta peräisin olevaan kaasuun sekä muuhun kaasuun, jos kaasuja voidaan teknisesti ja turvallisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Kaasuun sovelletaan tällöin, mitä maakaasusta säädetään tässä laissa.

2 luku

Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittäviä verkkoinvestointeja tekevän verkonhaltijan määrääjäksi 2 luvun 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta sekä 7 luvun 1 a §:ssä säädetystä ehtojen ja hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä verkkoinvestointeina tässä yhteydessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen ja varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa investointia sekä

niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen.

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1) investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;

2) investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;

3) investoinnin tekevä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;

4) investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;

5) vapautus ei haittaa maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty.

Poikkeuslupaan voidaan asettaa vapautuksen kestoa ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia ehtoja sekä kapasiteetin hallintaa koskevia sääntöjä, jos ne eivät estä pitkäaikaisen sopimusten täytäntöönpanoa.

9 §

Jakeluverkossa siirtopalvelun hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan toiminta-alueella. Ja-

keluverkonhaltijoiden yhdistäessä verkkotoimintansa tulee yksittäisten asiakkaiden maksuihin merkittäviä muutoksia aiheuttavat hinnoittelun muutokset kuitenkin toteuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen ennen uuden hinnoittelun käyttöönottoa hyväksymän siirtymäajan kuluessa.

4 luku

Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema

7 §

Maakaasun ja maakaasun siirtopalvelun tarjontaan kuluttajille sovelletaan seuraavaa:

1) asiakkailla on oikeus tehdä maakaasun palveluntarjoajan kanssa sopimus, jossa on seuraavat tiedot:

- a) palvelun tarjoajan nimi ja osoite;
- b) tarjotut palvelut, tarjottujen palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika;
- c) tarjotut ylläpitopalvelut, jos niitä on tarjolla;
- d) menetelmät, joiden avulla asiakas voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista ja ylläpitomaksuista;
- e) sopimuksen kesto sekä palvelujen ja sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot sekä mahdollinen irtisanomisoikeus;
- f) tiedot riitojenratkaisumenettelyn vaihtoehtoista;

2) sopimusehtojen on oltava oikeudenmukaisia ja ne on annettava asiakkaalle tiedoksi ennen sopimuksen tekemistä;

3) asiakkaille on annettava ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista suunnitelmista;

4) palveluntarjoajan on ilmoitettava asiakkaille heidän oikeudestaan irtisanoa sopimukset, jos sopimusehdot muuttuvat;

5) palveluntarjoajan on ilmoitettava maksujen korotuksista asiakkailleen hyvissä ajoin ja viimeistään 30 päivää ennen korotuksen voimaantuloa;

6) jos palveluntarjoaja muuttaa sopimusehtoja ja asiakas ei hyväksy uusia sopimusehtoja, asiakkaalla on oikeus irtisanoa sopimus.

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee julkaista vuosittain markkinoiden valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista.

1 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee päätoimellään vahvistaa verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan noudatettaviksi seuraavat palveluiden ehdot ja palveluiden hinnoittelussa noudattamat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

2) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

3) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi; sekä

4) järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palveluiden ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Vahvistuspäätöksen tulee perustua 2 ja 3 luvussa sekä 4 luvun 6 §:ssä säädettyihin perusteisiin. Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

1) verkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvotusperiaatteista;

2) verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistä vasta;

3) verkkotoiminnan tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

4) verkkotoiminnan tehostamiseen kannustavasta tavoitteesta ja sen määrittämistavasta sekä menetelmästä, jolla tehostamistavoitetta sovelletaan hinnoittelussa; sekä

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan

kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätös, jota sovelletaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin menetelmiin, on voimassa neljän vuoden pituisen ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu päätös kuitenkin voimassa tämän valvontajakson loppuun. Muut 1 momentissa tarkoitetut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn ajan.

1 b §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi muuttaa 1 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille verkonhaltijan tai järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan hakemuksesta tai maakaasumarkkinaviranomaisen omasta aloitteesta. Päätöstä voidaan muuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen aloitteesta:

1) jos päätöksen kohde on antanut virheelisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) jos muutos perustuu lainsäädännön muuttumiseen tai muutoksenhakutuomioistuinten antamaan ratkaisuun;

3) jos muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen taikka vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

4) jos muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi.

1 c §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee 1 a §:ssä tarkoitetun valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkonhaltija alentamaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan kuluvan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päätyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkonhaltija

korottamaan siirtopalvelumaksujaan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päätyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päätyneen valvontajakson ajalta 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Maakaasumarkkinaviranomainen voi painavasta syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua tasoitusjaksoa.

1 d §

Jos verkonhaltija luovuttaa maakaasuverkkoliiketoiminnan toiselle tai sulautuu toiseen toiminnanharjoittajaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ollessa kesken, sovelletaan luovutuksen tai fuusion johdosta toiselle siirtynyttä verkkotoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä luovutuksensaajaan tai vastaanottavaan yhteisöön valvontajakson loppuajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö vastaa luovuttavan tai sulautuvan verkonhaltijan asiakkaille 1 c §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuu luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saa vastaavasti edukseen 1 c §:ssä tarkoitetun oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan 1 momentissa tarkoitettu määrä luovutusajan kohtana.

2 §

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan, valvontaviranomaisen on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai

laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata sekä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 1 c §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontaviranomainen voi asettaa 1 momentissa sekä 1 a—1 c §:ssä tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

Valvontaviranomaiselle annettavia tietoja koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta säädetään jäljempänä erikseen.

2 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkonhaltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi pidentää käsitellylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen hankkimista. Tämän jälkeen määräaikaa voidaan pidentää tarvittaessa tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

5 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen asianomaisella virkamiehellä on oikeus tämän lain mukaisen valvontatehtävän toteuttamiseksi sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen hallinnassa olevissa tiloissa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat talteensa sekä järjestettävä pääsy niihin maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäl-

jennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan tietojen antamisesta tai toimitamisesta valvontaviranomaiselle, voi valvontaviranomainen velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa säädettyä menettelyä.

7 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee seurata maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainoa, maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa, toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi sekä maakaasun toimitusvajauksen hoitamiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen on julkaistava vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä maakaasun toimitusvarmuutta koskeva kertomus, jossa esitellään toimitusvarmuuden seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan ongelmien ratkaisemiseksi. Kertomus tulee toimittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle.

9 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Maakaasumarkkinaviranomaisen 2 luvun 4—4 a §:n, 3 luvun 1 §:n 2 momentin sekä 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituksen käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäytölakia. Käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden anta-

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 1293

maan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus hakea valittamalla muutosta tässä laissa tarkoitettuun lupa-asiaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen sekä 2 momentissa tarkoitettuun markkinaoikeuden päätökseen, jolla muutoksenhakutuomioistuin on kumonnut maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei maakaasumarkkinaviranomainen päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Muutoksenhakutuomioistuimella on lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

5 §

Jos hakijalle myönnetään poikkeuslupa, joka koskee maakaasun siirtopalvelun tarjoa-

misesta kieltäytymistä tai 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua verkkoinvestointia, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY mainittua menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Tämän lain 4 luvun 7 §:n säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin.

Ensimmäinen 7 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu valvontajakso alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006.

Lain 7 luvun 2 a §:n säännöksiä sovelletaan tutkimuspyyntöihin, jotka maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Lain 9 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä muutoksenhausta maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin sovelletaan 7 luvun 2 §:n nojalla annettuihin päätöksiin, joita koskevat asiat ovat tulleet vireille tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri Paula Lehtomäki

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 1287—1293, 2 arkkia